

شماره: ۱۵۴۹۳۱/۹

تاریخ: ۲۷/۶/۱۴۰۲

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال پذیری	
نوع سند: شیوه‌نامه	شماره سند: حنف-۱-۲۲۱۷
ویرایش: ۱	صفحه: ۷

اقدام کنندگان			
اقدامات	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی	امضاء
تهیه‌کننده:	رضا نقی زاده	مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی	
تاییدکننده:	قاسم عموعابدینی	معاون آموزشی	
تصویب‌کننده:	محمدعلی زلفی گل	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید و ثبت	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورت‌جلسه	امضاء
شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی	قاسم عموعابدینی	جلسه شماره: ۹۵۹	
		تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰	

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند:
دفتر وزارتی			

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷	شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱		
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۲ از: ۷		

مقدمه:

در راستای اجرای قانون اهداف، وظائف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس مصوبه جلسه ۹۵۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تاریخ ۱۴۰۱/۷/۱۷ مبنی بر گنجاندن بسته‌های درسی مهارتی- اشتغال‌پذیری در رشته‌های تحصیلی دوره کارشناسی پیوسته و اجرایی سازی مصوبه جلسه ۹۵۹ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۰ پیرامون آیین‌نامه تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی، شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری به شرح زیر تدوین شد.

ماده ۱: تعاریف و اختصارات

- **وزارت:** منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
- **مؤسسه:** منظور هر یک از دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (اعم از دولتی و غیردولتی) است که دارای مجوز تأسیس از وزارت هستند یا تحت ضوابط وزارت عمل می‌کنند.
- **کمیسیون:** منظور کمیسیون برنامه‌ریزی درسی، محتوا و رشته‌های تحصیلی شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت است.
- **دروس مهارتی- اشتغال‌پذیری:** دروسی با رویکرد افزایش توان کارآمدگی، مهارت و قابلیت اشتغال‌پذیری دانشجویان می‌باشد که بر اساس مصوبه جلسه ۹۵۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی برای دوره کارشناسی پیوسته پیش‌بینی شده است.
- **واحد جامعه و صنعت:** واحدهای صنعتی یا خدماتی مستقر در شهرک‌های صنعتی و فناوری یا سایر مکان‌های صنعتی دارای مجوز یا دستگاه‌های دولتی و مجموعه‌های فعال در حوزه جامعه، صنعت، خدمات، کشاورزی و منابع طبیعی می‌باشد که میزبان دانشجویان در دروس کارآموزی و کارورزی هستند.
- **درس کاربرینی:** یکی از درس‌های مهارتی-اشتغال‌پذیری است که با هدف آشنایی دانشجویان با مشاغل پیش‌رو و محیط کاری پیش‌بینی شده است و از روش‌هایی همچون بازدید از محیط‌های کار مرتبط با رشته، برگزاری سمینارهای شغلی و کسب تجربیات از صاحبان کسب و کار جهت تحقق اهداف در این درس استفاده می‌شود.
- **درس کارآموزی:** یکی از درس‌های مهارتی-اشتغال‌پذیری است که با هدف کسب تجربه و یادگیری مقدماتی شغل و حرفه‌ای جدید مرتبط با رشته تحصیلی برای دانشجویان (از طریق حضور دانشجو در محیط کار واقعی) تعریف می‌شود.
- **درس کارورزی:** یکی از درس‌های مهارتی-اشتغال‌پذیری است که با هدف کسب تجربه و یادگیری حین عمل به صورت عملی و کاربردی در مدت یک نیمسال تحصیلی برای دانشجویان اجرا می‌شود. در این درس، دانشجو دانش مقدماتی نسبت به شغل و حرفه را دارد و نیازمند کسب تجربه در محیط واقعی‌تر است.

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷	شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱		
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۳ از: ۷		

- **مهارت های نرم شغلی:** یکی از درس‌های مهارتی-اشتغال‌پذیری است که با هدف آموزش مهارت‌های نرم شغلی همچون مهارت‌های حل مساله، کار گروهی، مدیریت زمان و سایر مهارت‌های نرم در سطوح مختلف به دانشجویان ارائه می‌شود.
- **کارآفرینی:** یکی از درس‌های مهارتی-اشتغال‌پذیری است که با هدف ارائه آموزش‌های کارآفرینی و بهره‌گیری از فرصت‌های کسب و کار مرتبط با رشته تحصیلی به دانشجویان ارائه می‌شود.

ماده ۲: اهداف

- افزایش توان مهارتی و اشتغال‌پذیری دانشجویان
  - افزایش کیفیت آموزشی از طریق ایجاد ارتباط هدفمند میان محتوای علمی و محتوای مهارتی-اشتغال‌پذیری برنامه‌های درسی
  - افزایش ارتباط مؤسسات با جامعه و صنعت
- ماده ۳:** انواع دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری قابل اجرا در دوره کارشناسی پیوسته در مؤسسات به شرح زیر می‌باشد.
- ۳-۱- درس کاربینی:** یک درس به ارزش یک واحد نظری-عملی می‌باشد که ترجیحاً در سال اول دوره کارشناسی پیوسته برای دانشجویان با شرایط زیر ارائه می‌شود:
- مدت زمان این درس ۳۲ ساعت می‌باشد و حداقل ۸ ساعت از آن بایستی بازدید از محیط‌های کار مرتبط و ترجیحاً بازدید از شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد و نوآوری موسسه یا استان باشد.
  - ساعات دیگر درس در قالب سمینارهای شغلی ترجیحاً با حضور کارآفرینان، صنعتگران یا مدیران واحدهای جامعه و صنعت توسط موسسه برگزار می‌شود.
  - نمره این درس توسط مدرس موسسه بر اساس مشارکت دانشجو در فعالیت‌های درسی ثبت و نهایی می‌شود.
  - نمره درس کاربینی در معدل نیمسال و معدل کل درج و محاسبه می‌شود.
  - قرارگیری این درس در برنامه‌های درسی کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته که برنامه‌های درسی آنها پس از ابلاغ این شیوه‌نامه تدوین یا بازنگری می‌شود، الزامی است.
- تبصره ۱:** بخشی از ارائه‌ی سمینارهای شغلی به صورت مجازی یا از طریق سکویهای نرم‌افزاری مورد تأیید موسسه قابل اجرا می‌باشد.
- ۳-۲- درس کارآموزی:** یک درس به ارزش دو واحد می‌باشد که ترجیحاً در شش نیمسال تحصیلی اول (نیمسال اول، دوم و بازه زمانی تابستان) دوره کارشناسی پیوسته به دانشجو با هدف آشنایی و یادگیری شغل و حرفه‌ای جدید مرتبط با رشته تحصیلی برای دانشجویان با شرایط زیر ارائه می‌شود:

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷	شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱		
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۴ از: ۷		

- مدت زمان این درس حداقل ۱۲۸ ساعت و حداکثر ۲۵۶ ساعت، بر اساس برنامه درسی مصوب می‌باشد که دانشجوی به عنوان کارآموز در محیط کار در واحد جامعه و صنعت حضور می‌یابد.
- مکان کارآموزی و نحوه نظارت بر اجرای آن در قالب سازوکارهای موسسه اجرایی می‌شود.
- نمره این درس توسط مدرس موسسه و بر اساس دریافت نظرات از واحد جامعه و صنعت ثبت و نهایی می‌شود.
- نمره درس کارآموزی در معدل نیمسال درج و محاسبه می‌شود ولی در معدل کل محاسبه نمی‌شود.
- قرارگیری این درس در برنامه‌های درسی کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته که برنامه‌های درسی آنها پس از ابلاغ این شیوه‌نامه تدوین یا بازنگری می‌شود، الزامی است.

- ۳-۳- درس مهارت‌های نرم شغلی:** یک درس به ارزش دو واحد نظری می‌باشد که توسط موسسه برای دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته با هدف آموزش مهارت‌های نرم شغلی مطابق با نیازهای جامعه و صنعت ترجیحاً از نیمسال چهارم تحصیلی با شرایط زیر ارائه می‌شود:
- مدت زمان این درس ۳۲ ساعت می‌باشد.
  - این درس به تشخیص موسسه می‌تواند توسط دو مدرس (یک مدرس از موسسه و یک مدرس حرفه‌ای دارای تخصص مرتبط و مورد تأیید موسسه) ارائه شود.
  - نمره این درس توسط مدرس موسسه و با دریافت نظر مدرس حرفه‌ای ثبت و نهایی می‌شود.
  - نمره درس مهارت‌های نرم شغلی در معدل نیمسال و معدل کل درج و محاسبه می‌شود.

- ۳-۴- درس کارآفرینی:** یک درس به ارزش دو واحد می‌باشد که توسط موسسه ترجیحاً از نیمسال پنجم تحصیلی برای دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته با هدف آموزش کارآفرینی مرتبط با رشته تحصیلی با شرایط زیر ارائه می‌شود:
- مدت زمان این درس ۳۲ ساعت می‌باشد.
  - این درس به تشخیص موسسه می‌تواند توسط دو مدرس (یک مدرس از موسسه و یک مدرس حرفه‌ای دارای تخصص مرتبط و مورد تأیید موسسه) ارائه شود.
  - نمره این درس توسط مدرس موسسه و با دریافت نظر مدرس حرفه‌ای ثبت و نهایی می‌شود.
  - نمره درس کارآفرینی در معدل نیمسال و معدل کل درج می‌شود.

تبصره ۲: قرارگیری حداقل یکی از دو درس مهارت‌های نرم شغلی یا کارآفرینی در برنامه‌های درسی کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته که برنامه‌های درسی آنها پس از ابلاغ این شیوه‌نامه تدوین یا بازنگری می‌شود، الزامی است.

تبصره ۳: در رشته‌هایی که در ردیف "ه" بند ۳-۲ آیین‌نامه تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی مصوب جلسه ۹۵۹ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۰، زمینه اشتغال حال و آینده برای آنها پیش بینی نشده است و همچنین در برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی برای آن رشته اشتغال دانش‌آموختگان موضوعیت ندارد، مشمول تبصره ۲ نمی‌شوند.

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷	شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱		
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۵ از: ۷		

۳-۴- درس کارورزی: یک درس به ارزش ۸ واحد می‌باشد که توسط موسسه ترجیحاً از نیمسال هفتم تحصیلی به دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته با هدف کسب تجربه به‌صورت عملی و کاربردی در یک محیط واقعی با شرایط زیر ارائه می‌شود:

- این درس به مدت یک نیمسال تحصیلی و با حضور دانشجو در واحد جامعه و صنعت به میزان حداقل ۳ روز کاری و حداکثر ۴ روز کاری در هفته انجام می‌شود. مدت برگزاری این درس حداقل ۵۱۲ ساعت می‌باشد. زمان شروع اجرای این درس در آغاز نیمسال اول یا آغاز نیمسال دوم سال تحصیلی می‌باشد.

- در زمان برگزاری این درس دانشجو می‌تواند حداکثر ۸ واحد درسی و ترجیحاً دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری و درس پروژه را اخذ نماید. در صورت حضور دانشجو در نیمسال پایانی، تعداد واحدهای درسی قابل اخذ توسط دانشجو تابع آیین‌نامه مقررات آموزشی یکپارچه دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی می‌باشد.

- این درس به یکی از دو نوع ذیل قابل انجام می‌باشد:

- نوع اول (کارورزی داخلی): در نوع اول برگزاری درس در واحدهای فناور و شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری وابسته به موسسه یا استان یا سایر مجموعه‌های در ارتباط با موسسه یا وزارت مرتبط با رشته تحصیلی انجام می‌شود.

- نوع دوم (کارورزی بیرونی): در نوع دوم برگزاری دروس در واحدهای صنعتی یا خدماتی مستقر در شهرک‌های صنعتی و فناوری یا سایر مکان‌های صنعتی دارای مجوز یا دستگاه‌های دولتی و مجموعه‌های فعال در حوزه جامعه، صنعت، خدمات، کشاورزی و منابع طبیعی مرتبط با رشته تحصیلی انجام می‌شود.

- مؤسسات برای برگزاری دوره‌های کارورزی بایستی یک عضو هیات علمی موسسه و یک مدرس حرفه‌ای مورد تأیید موسسه از همان واحد جامعه و صنعت (که دوره کارورزی در آن مکان برگزار می‌شود) را انتخاب نمایند و نمره دانشجو توسط عضو هیات علمی موسسه و با دریافت نظر مدرس حرفه‌ای ثبت و نهایی می‌شود. مدرس حرفه‌ای در زمان حضور دانشجو در واحد جامعه و صنعت بر عملکرد دانشجو و وظائف ایشان نظارت دارد و حضور و غیاب دانشجو را گزارش می‌نماید.

تبصره ۴: موسسه می‌تواند دوره‌های پودمانی مهارتی مورد تأیید در ستاد مرکزی دانشگاه جامع علمی و کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دوره‌های آموزشی و کهد مهارت محور در سطح شهرستان/استان/ملی مورد تأیید معاونت آموزشی وزارت را که به میزان حداقل ۸ واحد درسی (۵۱۲ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی) با توافق موسسه و مجری اجرا می‌شود را جایگزین نوع اول و نوع دوم درس کارورزی نماید. نمره این درس توسط مدرس دانشگاه علمی و کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای یا مدرس دوره‌های آموزشی و کهد مهارت محور ثبت و نهایی می‌شود.

- مکان کارورزی، نحوه توزیع دانشجویان در مکان‌های مختلف کارورزی و نحوه نظارت بر اجرای آن در قالب سازوکارهای موسسه اجرایی می‌شود.

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷		شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۶ از: ۷			

- نمره درس کارآموزی در معدل نیمسال درج و محاسبه می‌شود ولی در معدل کل محاسبه نمی‌شود.
  - اجرای درس کارورزی توسط مؤسسات در رشته‌های کارشناسی پیوسته‌ای که این درس در برنامه درسی رشته تحصیلی (برنامه‌های درسی که پس از ابلاغ این شیوه‌نامه، تدوین و بازنگری شده و به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی رسیده است.) قرار داده شده است، مطابق ضوابط این شیوه‌نامه الزامی است.
- تبصره ۵:** در رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی و بر اساس ماده ۲۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۵/۱۹ مجلس شورای اسلامی اجرای درس کارورزی در قالب نوع ۱ یا نوع ۲ برای کلیه مؤسسات با رعایت شرایط مندرج در قانون مذکور الزامی است و در صورت عدم توانایی در برگزاری دوره کارورزی امکان ادامه برگزاری رشته از موسسه سلب خواهد شد. همچنین امکان جانشینی کارورزی نوع ۱ و نوع ۲ با پودمان‌های مهارتی (موضوع تبصره ۴ این شیوه‌نامه) وجود ندارد.

جدول شماره ۱: خلاصه ویژگی‌های دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری

عنوان درس	تعداد واحد	تعداد ساعات درس	محاسبه در معدل نیمسال تحصیلی	محاسبه در معدل کل	نحوه ارزشیابی	الزام اجرا در رشته‌های تحصیلی دوره کارشناسی پیوسته
کاربینی	۱ واحد	۳۲ ساعت	✓	✓	توسط مدرس درس بر اساس مشارکت دانشجو در فعالیت‌های درسی	اجرای این درس برای کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته مطابق ضوابط این شیوه‌نامه الزامی است.
کارآموزی	۲ واحد	حداقل ۱۲۸ ساعت و حداکثر ۲۵۶ ساعت	✓	-	نمره این درس توسط مدرس انتخاب شده موسسه و براساس دریافت نظرات از واحد جامعه و صنعت ثبت و نهایی می‌شود.	اجرای این درس برای کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته مطابق ضوابط این شیوه‌نامه الزامی است.
مهارت‌های نرم شغلی	۲ واحد	۳۲ ساعت	✓	✓	نمره این دروس توسط مدرس موسسه و با دریافت نظر مدرس حرفه‌ای ثبت و نهایی می‌شود.	قرارگیری حداقل یکی از دو درس مهارت‌های نرم شغلی یا کارآفرینی در برنامه‌های درسی کلیه رشته‌های کارشناسی پیوسته که برنامه‌های درسی آنها پس از ابلاغ این شیوه‌نامه تدوین یا بازنگری می‌شود، الزامی است.
کارآفرینی	۲ واحد	۳۲ ساعت	✓	✓		
کارورزی	۸ واحد	حداقل ۵۱۲ ساعت	✓	-	نمره دانشجو توسط عضو هیات علمی موسسه و با دریافت نظر مدرس حرفه‌ای ثبت و نهایی می‌شود	اجرای درس کارورزی توسط مؤسسات در رشته‌های کارشناسی پیوسته‌ای که این درس در برنامه درسی رشته تحصیلی قرار داده شده است، مطابق ضوابط این شیوه‌نامه الزامی است.

شماره: عتف-آ-۲۲۱۷		شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری	
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰		
صفحه: ۷ از: ۷			

ماده ۴: صلاحیت مدرس حرفه‌ای پیش‌بینی شده در این شیوه‌نامه بایستی مانند مدرسین حق‌التدریس موسسه به تأیید موسسه برسد.

ماده ۵: کارگروهی زیر نظر معاون آموزشی وزارت و متشکل از نمایندگان (مدیران کل) معاونت آموزشی وزارت (رئیس کارگروه)، معاونت فناوری و نوآوری وزارت و معاونت پژوهشی وزارت با محوریت تسهیل برگزاری دوره‌های کارآموزی و کارورزی در مؤسسات در وزارت تشکیل می‌شود. کارگروه موظف است به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که برگزاری دوره‌های کارآموزی و کارورزی در مؤسسات از طریق امکانات در دسترس همچون پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد و نوآوری و همچنین هماهنگی‌های میان دستگاهی تسهیل شود و همچنین برنامه‌های داخلی وزارت (همچون دستیار فناوری) در قالب دوره‌های کارآموزی و کارورزی اجرایی شود. این کارگروه موظف است اقدامات خود و نتایج آن را هر ۳ ماه یکبار به وزیر گزارش نماید. کارگروه مذکور همچنین اقدامات مرتبط با تخصیص منابع مالی ویژه به برگزاری دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری توسط مؤسسات را پی‌گیری می‌نمایند.

ماده ۶: موظفی اعضای هیات علمی موسسه که دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری را تدریس می‌کنند با تأیید هیات امناء موسسه می‌تواند با ضریب ۱.۵ محاسبه شود.

ماده ۷: دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی موظف است هر دو سال یکبار نسبت به ارزیابی کیفیت برگزاری دروس مهارتی-اشتغال‌پذیری در مؤسسات اقدام نموده و گزارش کیفیت برگزاری این دروس را به تفکیک موسسه اعلام نماید.

ماده ۸: کلیه مؤسسات می‌توانند با کاهش حداکثر ۳ واحد اختیاری از برنامه‌های درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی برای ورودی‌های ۱۴۰۰-۱۴۰۱ و به بعد (که برنامه درسی آنها مطابق با ضوابط آیین‌نامه تدوین و بازنگری برنامه درسی مصوب جلسه ۹۵۹ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی هنوز بازنگری نشده است) دروس کاربرینی، مهارت‌های نرم شغلی یا کارآفرینی را ارائه نمایند.

ماده ۹: مسئولیت حسن اجرای این شیوه‌نامه بر عهده مؤسسه، نظارت بر اجرا بر عهده دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی و تفسیر موارد ابهام بر عهده کمیسیون خواهد بود.

ماده ۱۰: این شیوه‌نامه شامل یک مقدمه، ۱۰ ماده و ۵ تبصره در جلسه شماره ۹۵۹ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۰ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی تصویب و از تاریخ ابلاغ ضمن رعایت ضوابط این شیوه‌نامه در تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی، اجرای آن برای تمام موسسه‌های آموزش عالی لازم‌الاجراست و جایگزین سایر مصوبات پیشین در این زمینه می‌شود.

